

ELEMENTI RODNOSTI I KVALITETA GROŽĐA SORTI NAMENJENIH PROIZVODNJI VRHUNSKIH BELIH VINA U JAGODINSKOM VINOGRJU

*D. Žunić, S. Matijašević, R. Kojović**

Izvod: U našem poznatom vinogorju u kome se gaje pretežno sorte za obojena vina postoje vrlo povoljni uslovi za uzgoj belih vinskih sorti. Sorte Burgundac beli, Rizling rajnski, Kladovska bela i Godominka u konkretnim uslovima ispoljavaju zavidne prinose i kvalitet grožđa.

Ključne reči: bele vinske sorte, jagodinsko vinogorje, prinos grožđa, kvalitet grožđa.

Uvod

Jagodinsko vinogorje je od davnina poznato po proizvodnji obojenih vina. Sorte za bela vina u ovom vinogorju zauzimaju relativno male površine, a za to nema nekog posebnog stručnog opravdanja. Iako je tradicija gajenja sorti za obojena vina duga i bogata u ovom vinogorju se po našem mišljenju s obzirom na ekološke uslove uspešno mogu gajiti sorte za bela vina. Poslednjih decenija sortiment belih vinskih sorti namenjen vrhunskim vinima je znatno obogaćen pa smo smatrali izuzetno korisnim da u konkretnim uslovima ispitamo ponašanje nekih introdukovanih i relativno novih domaćih sorti za bela vina.

Materijal i metode rada

Za ova ispitivanja odabran je objekat AD "Navip" - Jagodinski podrumi u Jagodini. Po svojoj lokaciji objekat pripada šumadijsko-velikomoravskom vinogradarskom rejonu, jagodinskom podrejonu i vinogorju. Ovo vinogorje sa srednjom godišnjom temperaturom vazduha od 11,5°C, 206 dana vegetacionog perioda, sumom aktivnih temperatura od 3670°C i srednjom godišnjom količinom padavina od 596 mm, ima povoljne uslove za uspevanje sorti gotovo svih epoha sazrevanja. U zasadu je zemljište tipa gajnjače sa nešto većim sadržajem gline.

* Dr Dragoljub Žunić, van. prof., mr Saša Matijašević, asistent, Poljoprivredni fakultet Zemun - Beograd, mr Radisav Kojović, asistent - Agronomski fakultet Čačak

Sorte su zasade u kolekcionom zasadu na rastojanju 3,0 x 1,25 m, a formirana je bilateralna kordunica sa visinom stabla od 1,0 m. Na horizontalnim delovima kordunice nalaze se po 2 rodna čvora u kojima se obavlja mešovita rezidba. Kod svih sorti je po rodnom čvoru rezidbom ostavljen po 1 luk od 10 okaca i jedan kondir od 2 okca tako da je opterećenje po čokotu iznosilo 48 okaca odnosno po 1 m² 13 okaca. Za ova ispitivanja korišćeno je po 10 ujednačenih čokota svake sorte.

Kao materijal za ova ispitivanja korišćeno je grožđe sorti: Burgundac beli, Rizling rajnski, Kladovska bela i Godominka.

Za utvrđivanje elemenata potencijalne rodnosti, prinosa grožđa i kvaliteta grožđa korišćene su standardne ampelografske metode. Ispitivanja su sprovedena u periodu 2000. - 2002. godine. U periodu ispitivanja vinograd se nalazio u 18 - 20 godini starosti.

Rezultati istraživanja

Ispitivane bele vinske sorte namenjene proizvodnji vrhunskih belih vina ispoljile su u periodu ispitivanja relativno dobru rodnost (tab. 1. i 2. i graf. 1.).

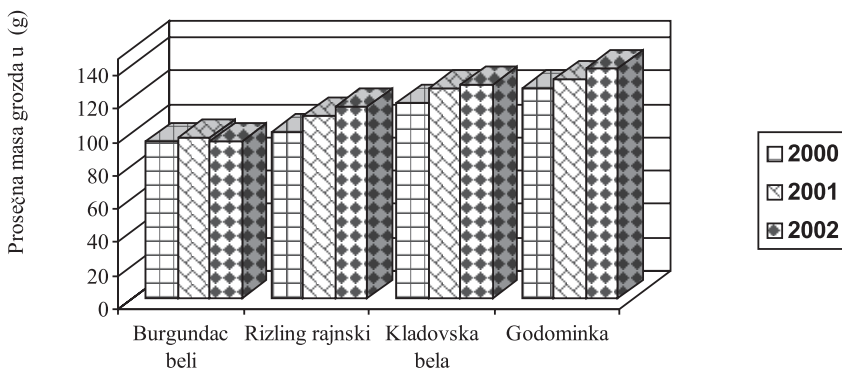
Tab. 1. Elementi potencijalne rodnosti (prosek 2000 - 2002 godina)

Sorta	POKAZATELJI		
	% Aktiviranih okaca	% Rodnih lastara	Apsolutni koeficijent rodnosti
Burgundac beli	80	76	1,6
Rizling rajnski	82	81	1,4
Kladovska bela	86	80	1,2
Godominka	79	70	1,0

Tab. 2. Ostvareni prinosi grožđa po čokotu i jedinici površine

Sorta	Prinos grožđa po čokotu u kg				Prosečni prinos grožđa u kg / m ²	LSD	
	2000	2001	2002	Prosek		0,05	0,01
Burgundac beli	4,4	4,5	4,4	4,43	1,18		
Rizling rajnski	4,5	4,9	5,2	4,86	1,30	0,22	0,38
Kladovska bela	4,4	5,0	5,2	4,90	1,30		
Godominka	3,4	3,6	3,75	3,60	0,96		

Graf. 1. Masa grozda u (g)

U periodu ispitivanja aktiviranje okaca u ispitivanih sorti bilo je u skladu sa očekivanjem za vinske sorte. Naime, neaktivirano je ostalo 14 - 21 % okaca što se može smatrati normalnim (Nakalamić, 1981; Žunić i sar. 1994, 1995, 2004).

Najveći procenat rodni lastara imala je sorta Rizling rajnski, a najmanji sorta Godominka. Apsolutni koeficijenti rodnosti imali su vrednosti od 1,0 (Godominka) do 1,6 (Burgundac beli). Oni su bili u granicama vrednosti koje za iste sorte u različitim ekološkim uslovima navode brojni autori: Avramov i Žunić (2001); Avramov i sar. (1987); Garić, (1997); Tadijanović, (1983); Žunić i sar. (1995, 2004) i dr.

Relativno veliki broj rodni lastara i relativno mala prosečna masa grozda uslovi li su ispoljavanje za sorte namenjene proizvodnji vrhunskih belih vina, zadovoljavajuće prinose grožđa. U tom pogledu, sorta Godominka je imala najmanje prosečne prinose grožđa 3,60 kg/čokotu - 0,96 kg/m². Kod nje ispoljeni prinos grožđa je bio statistički značajno manji u odnosu na ostale sorte. S obzirom da se radi o sorti koja je najranije sazrevala te da je ispoljila zavidan kvalitet grožđa, ispoljeni prinosi grožđa mogu se smatrati dovoljnim. Po prinosima grožđa prednjače Rizling rajnski i Kladovska bela koje su u proseku imale prinos od 13 t/ha. Za sortu Burgundac beli koja slovi za slabo prinosnu sortu (Cindrić i sar. 1994; Pospišilova, 1981; Božinović, 1996), može se reći da je u konkretnim uslovima dala vrlo dobre prinose od oko 11,8 t / ha.

Kvalitet grožđa ispitivanih sorti je u konkretnim uslovima bio vrlo dobar. Naime, prosečni sadržaj šećera u širi imao je vrednosti od 20,9 % (Rizling rajnski) do 26,1 % (Godominka). Između Godominke i ostalih ispitivanih sorti ispoljene su razlike koje su statistički potvrđene kao značajne i vrlo značajne.

U pogledu ispoljenog sadržaja ukupnih kiselina u grožđanom soku razlike nisu bile statistički značajne. Sadržaj ukupnih kiselina kretao se od 7,1 - 8,0 g/l.

Tab. 3. Pokazatelji kvaliteta grožđa

Sorta/godina		2000	2001	2002	Prosek	LSD 0,05 0,01
Burgundac beli	Sadržaj šećera u %	23,0	21,8	22,4	22,4	2,43 3,62
	Sadržaj ukupnih kiselina u g/l	7,0	7,3	7,3	7,2	1,16 1,48
Rizling rajnski	Sadržaj šećera u %	23,2	19,9	19,6	20,9	
	Sadržaj ukupnih kiselina u g/l	7,1	8,2	8,7	8,0	
Kladovska bela	Sadržaj šećera u %	22,6	21,1	21,4	21,7	
	Sadržaj ukupnih kiselina u g/l	7,2	7,6	8,0	7,6	
Godominka	Sadržaj šećera u %	27,2	25,7	25,4	26,1	
	Sadržaj ukupnih kiselina u g/l	6,8	7,2	7,3	7,1	

U celini gledajući kvalitet grožđa svih ispitivanih sorti bio je vrlo dobar pa se s pravom može reći da su sorte dale odličnu sirovinu za spravljanje vrhunskih belih vina.

Posebno treba istaći da je sorta Godominka u konkretnim uslovima dala grožđe od koga se mogu spravlјati i desertna vina.

Zaključak

Na osnovu rezultata ispitivanja rodnosti i kvaliteta grožđa 4 bele sorte namenjene proizvodnji vrhunskih belih vina mogu se izvesti sledeći zaključci:

- Jagodinsko vinogorje pruža uslove za uspešno gajenje belih vinskih sorti poput Burgundca belog, Rizlinga rajnskog, Kladovske bele i Godominke.
- Srednji prinos grožđa (9,6 t/ha) i visok sadržaj šećera u širi (26,1 %) odlika su domaće sorte Godominka.
- Visok prinos grožđa (13 t/ha) i srednji sadržaj šećera u širi (20,9 % i 21,7 %) karakterističan je za sorte Rizling rajnski i Kladovska bela.
- Sorta Burgundac beli odlikuje se stabilnim prinosom i kvalitetom grožđa.
- Posebno treba istaći da dve domaće sorte Kladovska bela i Godominka po karakteristikama čak i nadmašuju standardne introdukovane sorte. U pogledu kvaliteta grožđa posebno se ističe sorta Godominka, koju po našem mišljenju treba masovnije širiti u konkretnim i sličnim agroekološkim uslovima.

Literatura

1. *Avramov, L.; Žunić, D.; Kafedoli, A.; Krasnići, A. (1987):* Prilog iznalaženju najpogodnijeg uzgojnog oblika za sortu Rizling italijanski u suvorečkom vinogorju. Savremena poljoprivreda 9 - 10. Novi Sad.
2. *Avramov, L.; Žunić, D. (2001):* Posebno vinogradarstvo. "Megraf". Beograd.
3. *Božinović, Z. (1996):* Ampelografija. "Akademik". Skoplje.
4. *Cindrić, P.; Korać, N.; Kovač, V. (1994):* Sorte vinove loze. "Prometej". Novi Sad.
5. *Garić, M. (1997):* Uticaj uzgojnog oblika i načina rezidbe na rastenje prinos i kvalitet grožđa sorti Rizling italijanski i Smederevka. Doktorska disertacija. Beograd.
6. *Nakalamić, A. (1981):* Varijabilnost rodnosti nekih sorti vinove loze u zavisnosti od ekonomskih uslova i načina gajenja. Doktorska disertacija. Beograd.
7. *Pospišilova D. (1981):* Ampelografija ČSSR. Bratislava.
8. *Tadijanović, Đ. (1983):* Oblici čokota i rezidba sa planiranjem prinosa vinove loze. "Nolit". Beograd.
9. *Žunić, D.; Avramov, L.; Mladenović, K. (1994):* Uticaj načina rezidbe na zeleno i opterećenja luka rodnim lastarima na prinos i kvalitet grožđa cv. Rizling italijanski. "Poljoprivreda" 372 - 374, (158 - 164). Beograd.
10. *Žunić, D.; Avramov, L.; Mladenović, K. (1995):* Uticaj različitog opterećenja luka rodnim lastarima na svojstva kultivara Kladovska bela. "Poljoprivreda", 375 - 378, (239 - 244). Beograd.
11. *Žunić, D.; Matijašević, S. (2004):* Rezidba vinove loze. "Poljoprivredni list". Beograd.

ELEMENTS OF YIELD AND GRAPES QUALITY OF VARIETIES FOR THE PRODUCTION OF HIGEST QUALITY WHITE WINES IN JAGODINA VINEYARD AREA

*D. Žunić, S. Matijašević, R. Kojović**

Summary

In our well - known vineyard area where mostly varieties for coloured wines are grown also exist good conditions for white wine varieties. Varieties : Pinot blanc, Riesling , Kladovska bela (Pinot noir x Prokupac noir) and Godominka (Dimyat - autogamy self polination) in those conditions has shown high yield and quality of grapes.

Key words: white wine varieties, jagodina vineyard area, grape yield, grape quality

* Prof. Dragoljub Žunić, Ph. D., Saša Matijašević, M. Sc., Faculty of Agronomy, Zemun, Radisav Kojović, M. Sc. Faculty of Agronomy, Čačak.